

קָבֵץ

שיחות מוהרא"ש

דבורים נוראים ונפלאים,
מעוררים מעירים ומחזקים,
אשר מתוך הנחל נובע מקור חכמה נובעים,
להחיות נפש כל חי ומשם ישקו העדרים,
להתחזק בעבודת הבורא בכל דרגה שיהיו נמצאים

*

אשר נאמרו בענין

עשרת ימי תשובה ויום הכפורים

על ידי מרן מוהרא"ש שליט"א

יצא לאור בין כסה לעשור של שנת תשע"ג

על ידי תלמידי מתיבתא היכל הקדש

חסידי ברסלב

עיר הקדש ירושלים תוכב"א

עֲשֶׂרַת יָמֵי תְּשׁוּבָה

מוהרא"ש נ"י אומר, שבני אדם אינם תופסים את גדל מעלת ימים אלו שבין ראש השנה ליום הכפורים, הנקראים "עשרת ימי תשובה", כי הם ימים מיוחדים בשנה שהשם יתברך קרוב ביותר לנשמות ישראל, ומצוי מאוד לכל מי שיש לו הרחור תשובה, ולמי שרוצה לחזור אליו יתברך, וכמו שדרשו חכמינו הקדושים (ראש השנה יח ע"א) על הפסוק (ישעיה נה): "דרשו ה' בהמצאו קראהו בהיותו קרוב", אימת? בעשרה ימים שבין ראש השנה ליום הכפורים, כי אפלו נכל הכרמלי, שבזה מאד דוד המלך עליו השלום ואנשיו, היה הקדוש ברוך הוא ממתין לו עשרה ימים אלו בין ראש השנה ליום הכפורים אולי יחזור בתשובה (תנא דבי אליהו פרק יח), כי בימים אלו יש לאדם הרחור תשובה, הקדוש ברוך הוא מקרבו מאוד ועוזר לו לחזור בתשובה, אפלו אם אינו ראוי לכהן כל השנה.

ומוהרא"ש נ"י רגיל להזכיר מדי שנה בשנה, בימי ראש השנה הקדושים ובעשרת ימי תשובה, את דברי הארז"ל (פרי עין חיים שער תפלות ראש השנה פרק ז), ששבעה ימים שבין ראש השנה ליום הכפורים הם כנגד שבעה ימי השבוע, ומי שהחזר בתשובה בשבעה ימים אלו, מתקן כל מה שפגם באותו יום בשבוע של השנה

שְׁעֵבְרָה, וְלֹא רַק שֶׁל שָׁנָה שְׁעֵבְרָה, אֲלָא כָּל מָה שֶׁפָּגַם בְּאוֹתוֹ יוֹם שֶׁל כָּל יְמֵי חַיָּו, כַּגּוֹן לְמִשְׁל, אִם רֹאשׁ הַשָּׁנָה חָל בְּיוֹם חֲמִישִׁי וְשִׁשִּׁי, וְשַׁבַּת קֹדֶשׁ הוּא יוֹם רֵאשׁוֹן שֶׁל שְׁבַעַת יָמִים בֵּין רֹאשׁ הַשָּׁנָה לְיוֹם הַכַּפּוּרִים, אֲזִי בְּשַׁבַּת קֹדֶשׁ יְכוּלִים לְתַקֵּן כָּל מָה שֶׁפָּגַם בְּכָל שְׁבַתוֹת הַשָּׁנָה, וּבְכָל הַשְּׁבַתוֹת שֶׁל כָּל יְמֵי חַיָּו, וְכֵן בְּיוֹם רֵאשׁוֹן, יְכוּלִים לְתַקֵּן כָּל יוֹם רֵאשׁוֹן שֶׁל שָׁנָה שְׁעֵבְרָה, וְכָל יוֹם רֵאשׁוֹן שֶׁל כָּל יְמֵי חַיָּו, וְכֵן בְּכָל שָׂאָר שְׁבַעַת הַיָּמִים, וְהִיא הַזְּדֻמָּנוֹת מִיַּחַדֵּת לְכָל נְשִׁמוֹת יִשְׂרָאֵל בְּכָל הַדּוֹרוֹת לְהִתְקַרֵּב אֶל הַשֵּׁם יִתְבַּרַךְ בְּיוֹתֵר בְּיָמִים קְדוּשִׁים אֵלֶּה, וּלְתַקֵּן כָּל מָה שֶׁפָּגַמוּ כָּל יְמֵי חַיֵּיהֶם וּלְהִתְדַבֵּק בּוֹ יִתְבַּרַךְ בְּאַמֶּת.

וְאָמַר מוֹהֲרָא"ש נ"י, שְׁעַפְר הַתְּשׁוּבָה הוּא לְהִתְחַזֵּק בְּיוֹתֵר בְּיָמִים אֵלֶּה לְלַמֵּד שְׁעוּרֵי תוֹרָה בְּכָל יוֹם: מְקַרָּא, מְשַׁנָּה, גְּמָרָא, מְדַרְשׁ, וְכֵן לְהִתְפַּלֵּל בְּבֵית הַכְּנֶסֶת עֶרֶב וּבִקְרָא בְּצַבּוּר, וְכֵן לְהִתְפַּדֵּד עִמּוֹ יִתְבַּרַךְ בְּכָל יוֹם, וְלְחַטֵּף נְקוּדוֹת טוֹבוֹת שֶׁל מְצוּוֹת וּמַעֲשִׂים טוֹבִים, כָּל מָה שְׁיֻכַּל, וְאִז אֶפְלֹ אִם לֹא זָכָה לַעֲשׂוֹת כֵּן כָּל הַשָּׁנָה, כְּזֶה מִתְכַּפֵּר לוֹ חֶפֶל, וְנִחָשֵׁב כְּאֵלֹ עָשָׂה כֵּן בְּכָל הַשָּׁנָה, כַּגּוֹן לְמִשְׁל בְּמְצוּוֹת שַׁבַּת קֹדֶשׁ, עָלָיו לְשִׁמוּחַ מְאֹד בְּשַׁבַּת קֹדֶשׁ זֹאת הַנְּקָרָאת "שַׁבַּת שׁוּבָה", וְלִהְיוֹת בְּשִׁמְחָה כָּל הַשַּׁבַּת, וְכִמּוֹ שֶׁהוֹחִירְנוּ רַבְּנֵינוּ ז"ל מְאֹד לְהִיוֹת בְּשִׁמְחָה כָּל הַשַּׁבַּת (לְקוּטִי מוֹהֲר"ן חֶלֶק ב' סִימָן י"ז), וְכֵן יִהְיֶה נִחָשֵׁב כְּאֵלֹ

הִיָּה בְּשִׁמְחָה בְּכֹל שַׁבָּתוֹת הַשָּׁנָה שְׁעֵבֶרְתָּ, וּבְכֹל הַשַּׁבָּתוֹת שֶׁל כָּל יְמֵי חַיֵּיךָ.

וְאָמַר מוֹהֲרָא"ש נ"י, שְׁעֵבֶרְתָּ הַסִּפָּה שֶׁבְּנֵי אָדָם מִתְרַשְׁלִים מִלְּהִתְעוֹרֵר בְּתִשׁוּבָה בְּיָמִים אֱלוֹהִים מִחֻמַּת שְׁחֹשְׁבִים, "מַה יִּזְעִיל לִי לְהִתְחַזֵּק בְּתִשׁוּבָה בְּיָמִים אֱלוֹהִים לְבַד, הֲלֹא אֲנִי יוֹדֵעַ מַה שְׁעֵשִׂיתִי כָּל הַשָּׁנָה, וְכֵן הַנְּסִינּוֹת שְׁעוֹבְרִים עָלַי, וְשִׂיחֵיהֶּנּוּ לִי לְעֵתִיד, וּמִי יוֹדֵעַ אִם אֶזְכֶּה לְהִמְשִׁיךְ בְּכֹל זֶה בַּשָּׁנָה הַבָּאָה, וְאִם כֵּן מַה יִּזְעִיל לִי לְהִתְחַזֵּק רַק בְּשִׁבְעַת יָמִים אֱלוֹהִים?"

וְאָמַר מוֹהֲרָא"ש נ"י, שֶׁהִיא טְעוּת גְּדוֹלָה מְאֹד, כִּי שִׁבְעַת יָמִים אֱלוֹהִים שֶׁבֵּין רֹאשׁ הַשָּׁנָה לְיוֹם כְּפוּרִים – בּוֹלְלִים אֶת כָּל הַשָּׁנָה בְּלֵה, וְאִם אָדָם מִתְחַזֵּק בְּתוֹרָה, בְּתַפְלָה, בְּמִצְוֹת וּבְמַעֲשִׂים טוֹבִים בְּיָמִים אֱלוֹהִים, נִחָשֵׁב לוֹ כְּאִלּוּ הִתְנַהֵּג כִּדְּבַר בְּמִשְׁךְ כָּל הַשָּׁנָה, וּבְמִבְאֵר בְּשִׁלְחַן עֲרוּד (אֲרַח חַיִּים סִימֵן תר"ג סעיף א'), שֶׁאֵת מִי שֶׁאֵינוֹ נֹזֶהר מִלְּאָכַל פֶּת עֶבְרִים כָּל הַשָּׁנָה, בַּעֲשֶׂרֶת יְמֵי תִּשׁוּבָה יִהְיֶה נֹזֶהר בְּיוֹתֵר, וְכִדְאִיתָא בִּירוּשְׁלָמִי (מוֹבָא בְּפִטוֹר אֲרַח חַיִּים סִימֵן תר"ג), אִם אַתָּה יָכוֹל לְאָכַל כָּל הַשָּׁמָּה בְּמִתְהַרָה אֲכוֹל, וְאִם לֹא תִּשְׁבַּע יָמִים בְּשָׁמָּה (אִם אַתָּה יָכוֹל כָּל הַשָּׁנָה בְּמִתְהַרָה – אֲכוֹל. וְאִם לֹא – אֲכוֹל בְּמִתְהַרָה בְּשִׁבְעַת יָמִים אֱלוֹהִים), הֲרֵי מִפְּרֵשׁ יוֹצֵא, שֶׁאֵפִילוֹ מִי שֶׁאֵינוֹ נֹזֶהר כָּל הַשָּׁנָה מִפֶּת עֶבְרִים אוֹ לְאָכַל בְּמִתְהַרָה, אִם נֹזֶהר כֵּן בְּשִׁבְעַת יָמִים אֱלוֹהִים שֶׁבֵּין רֹאשׁ הַשָּׁנָה לְיוֹם כְּפוּרִים, נִתְכַּפֵּר לוֹ עַל

כל השנה, נמצא, שימים אלו בוללים את כל ימות השנה, ואם אדם מתחזק בעבודת השם בימים אלו, נתכפר לו על הכל, וזה יעזר לו שסוף כל סוף יחזר בתשובה שלמה, ויתקן את כל ימי חייו, ולכן אשרי מי שמנצל ימים אלו בקדושה ובטהרה, ומרבה בהם בתורה ובתפלה ובמצוות ובמעשים טובים, ותופס כל נקודה טובה הבאה לידו, כי יגרמו לו התקרבות גדולה לאבינו שבשמים, ויזכה לשנה טובה ומברכת באמת.

* * *

יום הכפורים

מזרח"ש נ"י אמר, שבני אדם עסוקים מאוד בתענית ובתשובה ביום הכפורים, אבל שוכחים לגמרי, שיום הכפורים הוא גם עת רצון גדולה מאוד בשמים – לפעל בו כל משאלות לבם לטובה, כי ביום הכפורים כל השמים פתוחים, ונשמות ישראל עולות ומתקדשות בקדשתם של מלאכים, ויש להם פח לפעל כל משאלות לבם לטובה ברוחניות ובגשמיות, ואין השטן יכול לקטרג עליהם כלל, וכמו שאמרו חכמינו הקדושים (מדרש תהלים מזמור כ"ז) השטן

בג'מטריא שם"ד, כי שם"ד ימים בשנה יש כח לשמן לקטרג, אבל ביום הכפורים, יום שם"ה, אין לו כח לקטרג, ולכן מסגל אז מאד להרבות בכל מיני תפלות ובקשות להשם יתברך, ואין כח לשמן לקטרג עליהם.

ופעם אמר מוהרא"ש נ"י, צאו וראו, מה רבנו ז"ל רצה לפעל בליל יום הכפורים בעיר ברסלב שנת תקס"ו, שרצה שהשם יתברך יחזיר ויאמר לו התורה כמו לפני משה רבנו, עליו השלום, והיו לו כמה טענות על זה, שאלו היו נכתבות היו מתמלאים כמה בויגין [גליונות], (חיי מוהר"ן סימן קנ"א ובהשמות), רק שנתבלבל מחמת שפתאם פרצה שרפה בעיר, בשעה שהתחיל החזן לומר את הפיוטים שאומרים אחר תפילת ערבית, והצרכו פלם לברח מבית הכנסת, ונתבלבל כל הענין, ואם רבנו ז"ל רצה לפעל כך, בודאי לבסוף זכה לכה, הרי לפנינו, שיכולים לפעל ביום הכפורים דברים נוראים, כי גם דבר זה שידך ליום הכפורים, שהרי ביום הכפורים חוריד משה רבנו לוחות שניות לנשמות ישראל, ואף על פי שדברים כאלו שייכים לגדולי מבחרי הצדיקים מיחידי הדורות, אבל גם כל אחד כפי בחינתו יכול לפעל דברים גדולים ועליונים ביום הכפורים, אם רק ינצל את ההזדמנות, וכמו שפעם התבטא מוהרנ"ת ז"ל לענין שבת קדש, שיכולים לפעל בלילי שבת הארבים

של ימות החורף, כמו בליל "כל נדרי" ממש, הרי שבליל "כל נדרי" יש הזדמנות מיוחדת לפעל את כל משאלות לבו לטובה. ואמר מוהרא"ש נ"י, שהיות ורב בני אדם נחלשים מאד במשך היום מפני התענית, לכן כדאי לנצל הזמן של הלילה, או הזמן של הבקר לפני התפלה, לסדר תפלות, בקשות, פסוקים ורצונות לפני הקדוש ברוך הוא, ולבקש מלפניו יתברך כל מה שאלו חפין, כי אז עדין יש לו כח, ובשאר זמני היום, כגון בשעת ההפסקות בין התפלות וכו', יכולים לחטוף כמה נקודות טובות של שעורי תורה, אפלו הקטנים ביותר, כל אחד ואחד כפי כחו, כי הלא אחד מעשרי השמחה והיום טוב של יום הכפורים הוא מחמת שהוא יום שנתנו בו לוחות שניות, וכמו שאמרו חכמינו הקדושים (סוף מסכת תענית) לא היו ימים טובים לישראל כחמשה עשר באב ו"כיום הכפורים", בשלמא יום הכפורים, דאית ביה סליחה ומחילה ו"יום שנתנה בו לוחות שניות" עין שם, נמצא שיום הכפורים הוא מעין קבלת התורה של חג השבועות, ואף על פי שאין זמן וכן ללמד שעורים ביום הכפורים כמו בחג השבועות, אבל רבנו ז"ל כבר למד אותנו "אביסעל איז אויך גוט", "מעט גם כן טוב", ולכן כדאי ללמד אפלו מעט, וזה יהיה נחשב לו כאלו למד הרבה, כי אצל הקדוש ברוך הוא העקר הוא הרצון.

ואמר מוהרא"ש נ"י, שאף על פי שלפי סדר "דף יומי" של תלמוד ירושלמי לא הכניסו דף ליום הכפורים מחמת התענית, כמו שהכניסו ל"דף יומי" של תלמוד בבלי, ולפרק יומי של תוספתא, אבל המדקדקים ללמוד בכל יום בבלי, ירושלמי ותוספתא, כדי לבנות לעצמם בי"ת של תורה בעולם העליון, בי"ת ראשי תבות בבלי ירושלמי ותוספתא – יכולים ללמוד ביום הכפורים או במוצאי יום הכפורים קצת מן הדף ירושלמי של מחרת יום הכפורים, וכך לא יחסר לו יום אחד שלא ילמד בו את תלמודי האלו.

ואמר מוהרא"ש נ"י, שנקדה זו של "שמחת יום הכפורים", שכוחה מאד מרב בני אדם, עד שיש בני אדם שחושבים, שצריכים להיות עצובים ושבורים ביום הכפורים, הם ושלום, ומדמים אותו לתשעה באב, כי גם אז מתענים כל היום והולכים יחף, אבל באמת, יום הכפורים הוא זמן שמחה גדולה ביותר, וכמו שאמרו חכמינו תקדושים לא היו "ימים טובים" לישראל כמו יום הכפורים, כי אז מתכפרים כל העוונות, ואז היתה קבלת לוחות שניות, וכן איתא בתנא דבי אליהו (פרק א'), שיום הכפורים שמחה גדולה לפני תקדוש ברוך הוא שנתנה באהבה גדולה לישראל, משל למה הדבר דומה, למלך בשר ודם שהיו עבדיו ובני ביתו מוציאים את הזבלים ומשליכין אותו בנגד פתח בית המלך, וכשתמלך יוצא ורואה את

הזבלים, הוא שמח שמחה גדולה, עין שם, כי ביום הכפורים מתנודים על העוונות לפני הקדוש ברוך הוא, ומוציאים כל הזבלים והקלוף שיש בתוך העצמות מחמת העוונות, וכמבאר בדברי רבנו ז"ל (לקוטי מוהר"ן חלק א' סימן ד), שעל ידי ידוי דברים יוצאים הצרופים הרעים מן העצמות ונעשים צרופים טובים, וזה עקר שמחתו יתברך, בשרואה שנשמות ישראל נפטרות מן הזבל והעוונות שלהם, וכלם נעשים טהורים ונקיים ככריה חדשה ממש, ולכן צריכין להתחזק מאד במדת השמחה ביום הכפורים, ויש לזכר דברי התקוני זהר (תקון כ"א דף נ"ז), שיום הכפורים נקרא על שם יום כ"פורים", כי עתידים להתענג בו ולהפך הענוי לענג, עין שם.

ואמר מוהר"א ש"ש נ"י, שעל פן מוצאים, שרוב הודוים של יום הכפורים, כגון אשמנו וכו', ועל הטא וכו', כלם כנויים על סדר האל"ף ב"ת, מאל"ף עד תי"ו, והוא על פי דברי רבנו ז"ל הנ"ל, שעל ידי כל הטא ועון, חם ושלום, נחקקים צרופים רעים של אותיות הלאו בתוך עצמותיו, כגון למשל, אם עבר על הלאו של "לא יהיה לך וגו'", אזי נחקקות האותיות בתוך עצמותיו ונוקמות בו, רחמנא ליצלן, אבל כאשר מתנודים עליהם, וגם דופקים על החוזה הפולל ראשי העצמות, אזי יוצאים הצרופים הרעים מעצמותיו על ידי דבורי הודוי, וחוזרים ונעשים צרופים טובים, על

בן מתנודים על פי כל אותיות האל"ף ביי"ת, כדי לכלל כל הכ"ב אותיות בתוך הודוי, ואז תקדוש ברוך הוא הופך ועושה מהם צרופים טובים, ונתקנים כל עצמותיו.

ופעם אמר מוהרא"ש נ"י בדרך צחות, שמה שנוהגים להפזר על התורה בנגד הלב בשעת אמירת 'אשמנו' ו'על הטא' וכו', הוא על דרך המקיש על הדלת הנעולה כדי שיפתחו לו, כמו כן דופקים על התורה בנגד הלב, כדי שיפתח הלב, ויתעורר לעבודת השם יתברך, ויתן לדברי תורה ודברי אמונה שיכנסו בתוכו, כי דברי תורה ודברי אמונה תמיד שוכנים סביב הלב ועומדים עליו, וכמו שכתוב (דברים ו): 'והיו הדברים האלה וגו' על לבבך', אבל לפעמים הלב סגור ואטום ואינו שומע מה שנעשה סביבו, אבל כאשר נוקשים עליו פעם אחר פעם, אזי נפתח לרחבו, ונוצר מקום המאפשר לכל דברי האמונה ויראת שמים ששומע תמיד – שיכנסו בתוכו, וזוהי להתעורר בתשובה באמת, וזה מרמז במה שאומרים (בפיוט 'וכל מאמינים' בראש השנה ויום כפורים) "הפנתה שער לדופקי בתשובה", שתקדוש ברוך הוא פותח את שערי הלב, לכל אלו שדופקים עליו עם הרהורי תשובה, כי כאשר נפתחים שערי הלב – זוכים לתשובה באמת.

ואמר מוֹתְרָא"ש נ"י, שְׁעֵנֵן עֲשֶׂרֶת הַיָּמִים שְׂאוֹמְרֵי בְּיוֹם
 הַכַּפּוּרִים, הַחֵל מִמְּנַחַת עָרֵב יוֹם הַכַּפּוּרִים עַד תְּפִלַּת נְעִילָה, הֵם
 בְּנֶגֶד הַעֲשָׂרָה מִיְּמֵי הַצִּיּוּם הַמְּשׁוּחָחִים בְּעֲשָׂרָה מִיְּמֵי סְמִים שְׁנֵי הַמְּלָךְ
 הָאֲבָרָה, שֶׁהוּא הַסְּמִיךְ מ"ם, בְּתוֹךְ בֵּית הַמְּלָךְ, שֶׁהוּא נְשִׁמּוֹת יִשְׂרָאֵל,
 הַמְּזֻכָּר בְּסִפּוּרֵי מַעֲשֵׂי־זוֹלָל (סְפּוּר י"ג מִהוּ בְּעִמְלִירִים מִיּוֹם הַשִּׁשִּׁי)
 וְעַל יְדֵי שְׂמִתּוֹדִים עָשָׂר פְּעָמִים בְּיוֹם הַכַּפּוּרִים – מוֹצִיאִים הַחֲצִיִּים
 שֶׁל הַסְּמִיךְ מ"ם מִתּוֹךְ הָעֲצָמוֹת, וְחוֹזְרִים וּמִתְרַפְּאִים מִן הַסְּמִים
 הָרַעִים שֶׁלָּהֶם, וְלִכֵּן רְאוּי לְאָדָם לְשִׁמּוֹחַ בְּכָל יוֹם הַכַּפּוּרִים שְׂזוּכָה
 בְּיוֹם הַזֶּה לְהַטְהֵר מִכָּל הַטְּאוֹתָיו לִפְנֵי הַשֵּׁם יִתְבָּרֵךְ, וּלְקַבֵּל נְשִׁמָּה
 חֲדָשָׁה נְקִיָּה וּמְהוֹרָה, וְעַל יְדֵי זֶה תִּמְשָׁךְ עָלָיו שְׁנֵה טוֹבָה וּמְבָרָכָה
 בְּכָל עֵנֵן בְּרוּחָנִיּוֹת וּבְגִשְׁמִיּוֹת, אֲשֶׁרֵי לֹא וְאֲשֶׁרֵי חֶלְקוֹ.